

V Bruseli 8. októbra 2020
(OR. en)

Medziinštitucionálny spis:
2017/0332(COD)

6230/20
ADD 1

ENV 95
SAN 55
CONSOM 31
CODEC 127

NÁVRH ODÔVODNENÉHO STANOVISKA RADY

Predmet:	Pozícia Rady v prvom čítaní na účely prijatia SMERNICE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu (prepracované znenie)
	– návrh odôvodneného stanoviska Rady

I. ÚVOD

1. Komisia 1. februára 2018 predložila návrh prepracovaného znenia smernice Európskeho parlamentu a Rady o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu¹, tzv. smernice o pitnej vode.
2. Rada sa na svojom zasadnutí 5. marca 2019 dohodla na všeobecnom smerovaní², ktorým sa predsedníctvu udelil mandát na rokovania s Európskym parlamentom.
3. Európsky parlament prijal pozíciu v prvom čítaní 28. marca 2019³. Správa obsahovala 160 pozmeňujúcich návrhov k návrhu Komisie.
4. Uskutočnilo sa päť trialógov, a to 7. októbra, 22. októbra, 19. novembra, 3. decembra a 18. decembra 2019. Predsedníctvo navrhlo Coreperu na zasadnutiach 15. novembra, 27. novembra a 18. decembra 2019 revidované mandáty. Okrem politických trialógov sa uskutočnilo viacero technických trojstranných zasadnutí.
5. Výbor stálych predstaviteľov 5. februára 2020 vykonal analýzu znenia s cieľom dosiahnuť dohodu a schválil konečný kompromis vyplývajúci z trialógov⁴. Schválené znenie s prečíslovanými ustanoveniami bolo rozoslané ako príloha k dokumentu 6060/1/20 REV 1.

¹ 5846/18 + ADD 1 až ADD 5.

² 6876/1/19 REV 1.

³ 7750/19.

⁴ 5813/20.

6. Výbor ENVI v Európskom parlamente schválil znenie 18. februára 2020. Následne v ten istý deň predseda výboru ENVI zaslal predsedovi Výboru stálych predstaviteľov list, v ktorom uviedol, že pod podmienkou overenia právnikmi lingvistami odporučí výboru ENVI a plénu, aby prijali pozíciu Rady bez pozmeňujúcich návrhov.
7. Rada potvrdila politickú dohodu 5. marca 2020⁵.
8. Rada pri práci zohľadnila stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru z 11. júla 2018⁶ a stanovisko Výboru regiónov zo 16. mája 2018⁷.

II. CIEĽ

9. Hlavným cieľom návrhu prepracovaného znenia je zabezpečiť vysokú úroveň ochrany životného prostredia a zdravia ľudí pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej pitnej vody. Cieľom tejto revízie je tiež zohľadniť vôbec prvú úspešnú európsku iniciatívu občanov s názvom Právo na vodu (□„Right2Water“)⁸.
10. V nadväznosti na celoúijnú verejnú konzultáciu a hodnotenie regulačnej vhodnosti a efektívnosti (REFIT) smernice 98/83/ES⁹ sa ukázalo, že smernicu o pitnej vode je možné zlepšiť v štyroch oblastiach. S cieľom riešiť zistené nedostatky sa v prepracovanom návrhu aktualizujú normy kvality vody, zavádza sa prístup k monitorovaniu vody založený na riziku, zlepšujú sa informácie o kvalite vody, ktoré sa poskytujú spotrebiteľom, a zlepšuje sa prístup k vode. Okrem toho sa v návrhu stanovujú minimálne hygienické požiadavky na materiály, ktoré prichádzajú do kontaktu s pitnou vodou.

⁵ 6060/1/20 REV 1.

⁶ NAT/733-EESC-2018-01285.

⁷ CDR 924/2018.

⁸ COM(2014) 177 final.

⁹ SWD(2016) 428 final.

III. ANALÝZA POZÍCIE RADY V PRVOM ČÍTANÍ

A) Všeobecná analýza

11. Parlament a Rada viedli rokovania na základe návrhu Komisie s cieľom uzavrieť dohodu v štádiu pozície Rady v prvom čítaní. Znenie návrhu pozície Rady v plnej miere odzrkadľuje kompromis, ktorý dosiahli obaja spoluzákonodarcovia.

B) Hlavné otázky

11. Dohoda dosiahnutá na trialógu 18. decembra 2019, ktorá sa premietla do pozície Rady v prvom čítaní obsahuje tieto kľúčové politické prvky:

Prístup k vode

12. Komisia zahrnula ustanovenia o prístupe k vode do svojho prepracovaného návrhu v reakcii na európsku iniciatívu občanov s názvom Right2Water. Prístup k vode je pre oboch spoluzákonodarcov mimoriadne dôležitou otázkou. Na základe dosiahnutej dohody sa do smernice o pitnej vode doplnil ďalší cieľ. V článku 1 sa teraz uvádza, že smernica má dva hlavné ciele: 1. ochrániť ľudské zdravie pred nepriaznivými účinkami akejkoľvek kontaminácie vody určenej na ľudskú spotrebu a 2. zlepšiť prístup k vode určenej na ľudskú spotrebu.

13. Okrem toho sa v článku 16 ods. 1 stanovuje, že členské štáty sú povinné prijať potrebné opatrenia na zachovanie alebo zlepšenie prístupu k vode určenej na ľudskú spotrebu pre všetkých, najmä pre zraniteľné a marginalizované skupiny, tak ako ich vymedzujú členské štáty. V odseku 2 sa stanovuje viacero opatrení na podporu používania vody z vodovodu, povinné je však len to, aby sa vo verejných priestoroch tam, kde je to technicky možné, primeraným spôsobom nainštalovali vonkajšie a vnútorné zariadenia, pričom sa zohľadnia osobitné miestne podmienky, ako je podnebie a zemepisné charakteristiky. Ostatné opatrenia sú nepovinné. Členské štáty budú musieť podporovať aj poskytovanie vody z vodovodu v správnych a verejných budovách. V článku 16 ods. 3 sa tiež uvádza, že sa uľahčí poskytovanie pomoci miestnym komunitám, pričom o povahe tejto pomoci rozhodnú členské štáty.

Prístup založený na riziku

14. Jedným z hlavných cieľov prepracovaného návrhu je zaviesť prístup k hospodáreniu s vodami založený na posudzovaní rizika. Spoluzákonodarcovia však usúdili, že prvok riadenia rizík bol v návrhu Komisie pomerne slabý. Cieľom početných úprav článkov 7, 8 a 9 a zodpovedajúcich odôvodnení a vymedzení pojmov, ku ktorým sa dospelo v pozícii Rady v prvom čítaní, je posilniť prístup založený na riziku a jasne identifikovať a vymedziť všetky jeho prvky na základe prístupu vychádzajúceho z plánu bezpečnosti pitnej vody Svetovej zdravotníckej organizácie.
15. Prístup založený na riziku by nemal pozostávať len z identifikácie, ale aj z riadenia príslušných rizík, a to najmä prostredníctvom zavádzania opatrení zameraných na ich prevenciu alebo zmiernenie. Monitorovanie nie je samoúčelné, ale malo by byť súčasťou systému riadenia a nástrojom na kontrolu súladu. Cieľom zmien, ktoré vykonali spoluzákonodarcovia v týchto článkoch, je vytvorenie integrovaného systému riadenia kvality pre celý dodávateľský reťazec pitnej vody, t. j. od plochy povodia cez odber, úpravu, skladovanie a distribúciu až po miesto zhody, t. j. od zdroja po kohútik.

16. Pozornosť sa zamerala aj na posilnenie vzťahu medzi smernicami o pitnej vode a rámcovou smernicou o vode a na zosúladenie jazyka použitého v oboch právnych predpisoch.

Je dôležité, aby sa ustanovenia týchto dvoch smerníc navzájom dopĺňali bez toho, aby sa prekrývali.

Materiály, ktoré prichádzajú do kontaktu s vodou

17. V článku 10 aktuálnej smernice o pitnej vode je stanovená požiadavka, aby členské štáty chránili ľudské zdravie, pokiaľ ide o látky a materiály, ktoré prichádzajú do kontaktu s vodou určenou na ľudskú spotrebu, vykonávanie tejto požiadavky sa však ponecháva na ich vlastné uváženie. Nedostatočné vzájomné uznávanie vnútroštátnych systémov schvaľovania výrobkov, ktoré prichádzajú do kontaktu s pitnou vodou, sa vyhodnotilo ako jeden z výrazných nedostatkov súčasnej smernice. V rámci súčasného systému musia výrobky pred uvedením na trh prejsť postupmi testovania, ktoré sa v jednotlivých členských štátoch líšia. Uznalo sa, že takéto vnútroštátne testovacie postupy predstavujú administratívnu záťaž a prekážku pre vnútorný trh a tiež prinášajú významné náklady pre dané priemyselné odvetvia.
18. V prepracovanom znení Komisie sa navrhovalo harmonizovať metódy testovania, pokiaľ ide o výrobky, ktoré prichádzajú do kontaktu s pitnou vodou, a to prostredníctvom normalizácie podľa nariadenia o stavebných výrobkoch. V mandáte na normalizáciu, ktorý by sa vydal v súlade s uvedeným nariadením, by sa vymedzili technické špecifikácie a metódy testovania výrobkov, ktoré prichádzajú do kontaktu s pitnou vodou, zamerané na splnenie hygienických a bezpečnostných požiadaviek.
19. Spoluzákonodarcovia vyjadrili názor, že nariadenie o stavebných výrobkoch je určené na harmonizáciu testovania a vyhlásení o parametroch, nie je však vhodné na zabezpečenie ochrany, pokiaľ ide o otázky súvisiace so zdravím. Okrem toho sa prístup podľa nariadenia o stavebných výrobkoch nevzťahuje na všetky výrobky od zdroja po kohútik. V pozícii Rady v prvom čítaní sa preto do článkov 11 a 12 tejto smernice vkladajú nové ustanovenia s cieľom stanoviť hygienické požiadavky. Celkový rámec sa vytvorí prostredníctvom vykonávacích a delegovaných aktov, ktorými sa stanovia:
- európske zoznamy povolených východiskových látok alebo zmesí, ktoré sa môžu používať na výrobu materiálov;
 - spoločné metodiky pre testovanie a schvaľovanie takýchto látok alebo zmesí;

- postupy a metódy testovania a schvaľovania materiálov v ich konečnej podobe;
- postup podávania žiadostí o zaradenie východiskových látok a zmesí do európskych zoznamov povolených látok alebo o ich vypustenie z uvedených zoznamov;
- postupy posudzovania zhody;
- označovanie výrobkov, ktoré prichádzajú do kontaktu s pitnou vodou osvedčujúce ich súlad s touto smernicou.

20. Európska chemická agentúra (ECHA) navrhne Komisii prvý súhrnný európsky zoznam povolených látok. ECHA takisto preskúma a vydá stanovisko ku všetkým látkam, zmesiam a zložkám uvedeným v európskych zoznamoch povolených látok do 15 rokov od jeho prijatia. Komisia preskúma fungovanie tohto systému a predloží správu Parlamentu a Rade do 9 rokov od nadobudnutia účinnosti tejto smernice.

Odchýlky

21. Hoci sa v súčasnej smernici o pitnej vode stanovovala možnosť, aby členské štáty za určitých podmienok požiadali o odchýlky, návrh prepracovaného znenia, ktorý vypracovala Komisia, odchýlky neobsahoval, keďže tento právny predpis je účinný už viac ako 20 rokov a uplatňuje sa už len veľmi malý počet odchýlok. Spoluzákonodarcovia sa však rozhodli, že odchýlky znova zavedú, ale obmedzia ich na nové plochy povodia, nové zdroje znečistenia a nové parametre. Okrem toho sa zaviedlo ustanovenie, ktoré členským štátom umožňuje stanoviť odchýlku pre nepredvídanú a výnimočnú situáciu v existujúcej ploche povodia, ktorá môže viesť k dočasnému prekročeniu parametrických hodnôt. Platnosť takéhoto typu odchýlky nemožno predĺžiť.

Úniky

22. V prepracovanom návrhu Komisie sa neriešila ani otázka únikov. Počas rokovaní v rámci trialógu sa však ukázalo, že smernica o pitnej vode by sa mala venovať aj tomuto problému. Preto sa v pozícii Rady v prvom čítaní v článku 4 zavádza nové ustanovenie, v ktorom sa od členských štátov požaduje, aby do troch rokov posúdili úroveň úniku vody na svojom území a oznámili tieto výsledky Komisii. Posúdenie miery úniku sa vykoná pomocou použitia metódy založenej na indexe úniku v rámci infraštruktúry (ILI) alebo inej vhodnej metódy.
23. Komisia bude mať 5 rokov na to, aby na základe posúdení členských štátov delegovaným aktom stanovila priemernú prahovú hodnotu pre úniky, a členské štáty s mierou úniku vyššou ako určená priemerná prahová hodnota budú mať povinnosť vypracovať akčný plán na zníženie miery úniku do dvoch rokov od prijatia tohto delegovaného aktu.

Parametre, parametrické hodnoty a zoznam sledovaných látok

24. Spoluzákonnodarcovia súhlasili s aktualizáciou noriem kvality na základe odporúčaní Svetovej zdravotníckej organizácie, t. j. na základe existujúcich vedeckých poznatkov a zásady predbežnej opatrnosti.
25. V prípade určitých parametrov sa v smernici o pitnej vode uplatní ešte prísnejší prístup. Platí to pre olovo, pre ktoré WHO odporučila zachovať súčasnú parametrickú hodnotu 10 µg/l. V pozícii Rady v prvom čítaní sa však parametrická hodnota pre olovo stanovuje na 5 µg/l, pričom členské štáty budú mať na dosiahnutie takejto hodnoty prechodné obdobie 15 rokov. Navyše, pokiaľ ide o domové rozvodné systémy, členské štáty nemajú vždy potrebnú právomoc nariadiť výmenu olovených potrubí v súkromných domoch a budovách, a preto bude hodnota 5 µg/l pre ne nad'alej cieľom, ktorý sa budú snažiť dosiahnuť. V prípade všetkých nových materiálov, ktoré prichádzajú do kontaktu s pitnou vodou, sa však hodnota 5 µg/l bude uplatňovať od dátumu nadobudnutia účinnosti tejto smernice.

26. Spoluzákonodarcovia sa dohodli, že do smernice o pitnej vode doplnia mechanizmus zoznamu sledovaných látok s cieľom riešiť rastúce obavy verejnosti z účinkov nových zlúčenín, ako sú napríklad endokrinné disruptory, lieky a mikroplasty. Tento mechanizmus, ktorý umožní reagovať na tieto rastúce obavy dynamickým a flexibilným spôsobom, sa stanovuje v článku 13.
27. V súvislosti s endokrinnými disruptormi sa do zoznamu sledovaných látok zaradia dve reprezentatívne zlúčeniny: nonylfenol a beta-estradiol. Ďalší endokrinný disruptor, bisfenol A, bude zaradený do prílohy I časti B s hodnotou 2,5 µg/l stanovenou na základe jeho vplyvu na zdravie, pričom Komisia bude splnomocnená zmeniť jeho parametrickú hodnotu delegovaným aktom. Komisia tiež prostredníctvom delegovaného aktu do troch rokov prijme metodiku merania mikroplastov s cieľom zaradiť ich do zoznamu sledovaných látok.
28. Od členských štátov sa bude vyžadovať aj monitorovanie perfluóralkylovaných a polyfluóralkylovaných látok (PFAS). V pozícii Rady v prvom čítaní sa od Komisie požaduje, aby do 3 rokov vypracovala technické usmernenia na monitorovanie takýchto látok. Keď Komisia vypracuje technické usmernenia, členské štáty si budú môcť vybrať z dvoch metód merania PFAS: „PFAS spolu“ s parametrickou hodnotou 0,50µg/l a „súčet PFAS“ s parametrickou hodnotou 0,10 µg/l vzťahujúcou sa na 20 látok uvedených v prílohe III časti B.
29. V súvislosti s monitorovaním sa spoluzákonodarcovia takisto dohodli na tom, že do monitorovania, ktoré majú vykonávať členské štáty, opätovne zavedú indikačné parametre. Tie sa nachádzajú v súčasnej smernici o pitnej vode, ale Komisia ich vo svojom prepracovanom návrhu vypustila.

Ďalšie dôležité otázky

30. V pozícii Rady v prvom čítaní sa tiež rieši niekoľko ďalších dôležitých otázok, na ktorých sa zástupcovia Rady a Európskeho parlamentu dohodli počas trialógov.

31. Verejnosť by mala mať aktuálne informácie o kvalite vody, ktorú spotrebúva, aby sa zvýšilo používanie vody z vodovodu, a tým prispelo k zníženiu plastového odpadu a emisií skleníkových plynov. Spoluzákonodarcovia sa zhodli, že takéto informácie by pre spotrebiteľov mali byť prístupné online, a to používateľsky ústretovým a prispôbeným spôsobom. Občania budú mať prístup k výsledkom programov monitorovania, informáciám o typoch úpravy vody a použitej dezinfekcii, informáciám o prekročení parametrických hodnôt, ktoré sú relevantné pre ľudské zdravie, relevantným informáciám o posudzovaní a riadení rizík, pokiaľ ide o systémy zásobovania, k poradenstvu zameranému na zníženie spotreby vody a vyhýbanie sa zdravotnými rizikám súvisiacim so stojatou vodou, ale aj k dodatočným informáciám, ktoré môžu byť pre verejnosť užitočné, napríklad informáciám o ukazovateľoch ako sú hladina železa, tvrdosť, minerály atď., ktoré často majú vplyv na to, ako odberatelia vnímajú vodu z vodovodu. Okrem toho by sa spotrebiteľom zaujímajúcim sa o problematiku vody mal na požiadanie poskytnúť prístup k dostupným historickým údajom o výsledkoch monitorovania a prekročení hodnôt.

Prístup k spravodlivosti

32. V pozícii Rady v prvom čítaní sa podobne ako v iných aktuálnych právnych predpisoch EÚ v oblasti životného prostredia odkazuje v novom odôvodnení (47) na prístup k spravodlivosti. Zohľadňuje sa tým skutočnosť, že všetky členské štáty sú zmluvnými stranami Dohovoru EHK OSN o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia, všeobecne známemu ako Aarhuský dohovor. Vzhľadom na to, že všetky členské štáty EÚ majú zavedené dobre fungujúce vnútroštátne systémy na zabezpečenie prístupu k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia, spoluzákonodarcovia sa zhodli, že nie je potrebné stanoviť osobitné povinnosti týkajúce sa prístupu k spravodlivosti v normatívnej časti smernice o pitnej vode.

33. V odôvodnení (47) o prístupe k spravodlivosti sa tiež pripomína, že Komisia vo svojom oznámení z 11. decembra 2019 s názvom Európska zelená dohoda uviedla, že zväži revíziu nariadenia o Aarhuskom dohovore s cieľom zlepšiť prístup k administratívne a súdne preskúmaniu na úrovni EÚ pre občanov a mimovládne organizácie, ktoré majú obavy o zákonnosť rozhodnutí s účinkami na životné prostredie. Spoluzákonodarcovia tiež uznávajú, že je dôležité, aby Komisia prijala opatrenia na zlepšenie prístupu občanov a mimovládnych organizácií k spravodlivosti, pokiaľ ide o vnútroštátne súdy vo všetkých členských štátoch.

Hodnotenie a preskúmanie

34. V článku 19 ods. 1 a 2 sa stanovuje, že Komisia musí vykonať hodnotenie smernice o pitnej vode do 12 rokov od konečného termínu na transpozíciu tejto smernice, a upresňujú sa prvky, na ktorých môže byť toto hodnotenie založené. V ods. 3 sa navyše stanovuje, že Komisia do 6 rokov predloží Európskemu parlamentu a Rade správu o možnom ohrození zdrojov vody určenej na ľudskú spotrebu mikroplastami, liekmi a ďalšími novými kontaminantmi vzbudzujúcimi obavy.
35. V článku 20 sa stanovuje, že Komisia aspoň raz za päť rokov preskúma prílohy I a II z hľadiska vedeckého a technického pokroku, ako aj so zreteľom na prístup členských štátov k bezpečnosti vody založený na riziku.

IV. ZÁVER

36. Do pozície Rady v prvom čítaní k smernici o pitnej vode sa premietol kompromis, ktorý sa za pomoci Komisie dosiahol v rámci rokovaní medzi Radou a Európskym parlamentom. Vďaka navrhovaným úpravám aktuálnej smernice o pitnej vode sa po jej prijatí vyriešia všetky nedostatky zistené v hodnotení REFIT a výrazne sa zvýši úroveň ochrany životného prostredia a ľudského zdravia pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej pitnej vody.